

KONU

ALİŞTIRMA

CÜMLE ANLAM İLİŞKİLERİ:

1. Neden (SebeP) – Sonuç Cümleleri:

Bir cümlede bildirilen yargının ne sebepten dolayı yapıldığını bildiren cümlelerdir. Bu cümlelerin yüklemine “niçin?” , “neden?” soruları sorulduğunda bu sorular cevapsız kalmaz. Genellikle “için, -den, -diğinden, ile” gibi sözcükler kullanılır.

Örnek:

Kadayıfı çok sevdiğim için buraya geldik.

SebeP

Sonuç

Okullar açıldığından trafik yoğunlaştı.
Malzememiz yetmediğinden projeyi tamamlayamadık.
Öğretmenin içeri girmesi ile öğrenciler sustu.

5. Amaç-Sonuç Cümleleri:

Eylemin hangi maksada bağlı olarak gerçekleştiğinin belirtildiği cümlelerdir. Bu tür cümlelerde de “için, diye, üzere” gibi edatlardan yararlanılır.

Örnek:

Sınavdan yüksek not almak için çok çalışmış.

Amaç

Sonuç

Kilo vereyim diye spor salonuna yazıldı.
Arkadaşına sürpriz yapmak üzere parti hazırlıyor.

6. Koşul (Şart) – Sonuç Cümleleri:

Bir olayın gerçekleşmesinin, başka bir olayın gerçekleşmesine bağlı olduğu cümlelerdir.

Türkçede koşul anlamı asıl olarak “-se” şart ekiyle sağlanır. “ise”, “-ince”, “-dikçe”, “mi”, “ama”, “üzere”, “yeter ki” ile de koşul anlamı sağlanabilir.

Örnek:

Derslerine çalışırsan sınavdan yüksek not alırsın.
Resim yapabilirsin ama ortalığı kirlletmeyeceksin.
Her sabah güneş doğdukça umutlarımız yenileniyor.

8. Karşılaştırma Cümleleri:

Birden fazla varlık, kavram ya da durumun birbiriyle kıyaslandığı cümlelerdir. Karşılaştırmada benzerlik, farklılık, üstünlük gibi değişik durumlar ifade edilir. Karşılaştırma “gibi, kadar, en, daha, çok, göre, fazla” gibi sözcüklerle oluşturulur.

Örnek:

Kışın Erzurum en çok kar yağan ilimizdir.
Yazarak çalışmak öğrenme için daha etkilidir.
Mehmet, gezmeyi çok sever, Salih ise kitap okumayı.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz ve amaç – sebep – Koşul – karşılaştırma olarak belirtiniz.

Konuları yetiştirmek için sürekli ders çalışıyordu.

|.....|

Hızlı yazamadığından öğretmenin söylediklerini yazamadı.

|.....|

Sabah insan zihni öğrenmeye daha açık oluyor.

|.....|

Derslerine çalıştıkça başarının arttığını göreceksin.

|.....|

İyi bir yazar olmak üzere yazarlık eğitimine katıldı.

|.....|

Okuduklarım arasında Petey adlı kitaptan etkilendim.

|.....|

Bu konuda gurur yaptığından kimseden yardım istemedi.

|.....|

Yazılarınız kurul tarafından incelenince değerlendirilecek.

|.....|

Yalnız kalmayayım diye teyzemi bize çağırdılar.

|.....|

Âlimler geleceği düşündüklerinden uyum sağlayamazlar.

|.....|

Bir demet gül almak için çiçekçi arıyordu.

|.....|

Yaptığı çizimlere göre son çizimi çok iyi değildi.

|.....|

Elindeki işler bitti mi sizin söylediklerinizi de yapacaktır.

|.....|

Ders zili çaldığından etkinliğimizi tamamlayamadık.

|.....|

İyi bir okur olmak için güncel kitapları takip etmeliyiz.

|.....|

Şemsiyesini almadığından yağmurda ıslandı.

|.....|

ETKİNLİK

TEST

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki boşluk nasıl tamlanırsa amaç sonuç cümlesi oluşur.

Karanlık ol.....

- [] Karanlık olduğundan eve dönmek zorunda kaldık.
- [] Karanlık olursa önümüzü göremeyiz.
- [] Karanlık olması daha kötü olurdu.
- [] Karanlık olmasın diye mum yaktılar.

Aşağıdaki boşluk nasıl tamlanırsa koşul sonuç cümlesi oluşur.

Duvarın dibine.....

- [] Duvarın dibine set yapmak için çalışıyoruz.
- [] Duvarın dibine fidan dikersen büyümeyiz.
- [] Duvarın dibine yakın olan daha geç büyümüş.
- [] Duvarın dibine düştüğü için kurtuldu.

Aşağıdaki boşluk nasıl tamlanırsa sebep sonuç cümlesi oluşur.

Elindeki kalemi.....

- [] Elindeki kalemi alınca çok üzülmüştü.
- [] Elindeki kalemi almak için elini uzattı.
- [] Elindeki kalemi senin kaleminden güzeldi.
- [] Elindeki kalemi bana verince lades yaptım.

Aşağıdaki yarım bırakılan cümleleri istenilen anlam ilişkisine göre tamamlayınız.

Çamaşır makinası bozul

.....(sebep sonuç)

Çamaşır makinası bozul

.....(amaç sonuç)

Çamaşır makinası bozul

.....(koşul sonuç)

Çamaşır makinası bozul

.....(karşılaştırma)

Aşağıdaki cümlelerden amaç sonuç anlamlı olanları işaretleyiniz.

- [] Emniyet kemeri kontrolü için yolu kestiler.
- [] Müzik dinleyince ruhum dinleniyor.
- [] Yemek yemek üzere işlerine ara verdiler.
- [] Seni göreceğim diye kılıktan kılığa girdim.
- [] Sabah güneş doğunca doğa güzelleşiyor.
- [] Kazaya erkenden ulaşırsanız yaralıların şansı artar.
- [] Kabine gitmiş, aldığı kıyafetleri denemek için.
- [] Doğayı çok sevdiği için doğa kulübü kurmuş.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sebep sonuç ilişkisi kurulmuştur?

- A) Arkadaşını üzdüğünden arkadaşı ona darılmış.
- B) Öğrencilerinin ilgisini toplamak için konuşuyordu.
- C) Borcunu ödemek üzere bankadan para çekiyor.
- D) Sorulara cevap verirken doğruyu yapmış olursun.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşılaştırma anlam ilişkisi vardır. ?

- A) Herkesi kendisi gibi bildiğinden aldanıyor.
- B) Van kedisinin gözleri diğerlerinden bambaşkaydı.
- C) Duvarları temizlemek için malzeme aldı.
- D) Çukur derinleştikçe yorgunluğu artıyordu.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koşul sonuç ilişkisi kurulmuştur?

- A) Daha güzel bir dünya hayali kuruyordu.
- B) İyileşmek için ilaç kullanıyor.
- C) Beni başkasına benzettiğinden yanıma gelmiş.
- D) Tekerleği değiştirince yola çıkacağız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde amaç sonuç ilişkisi vardır?

- A) Hava yağmurlu olduğu için okula geç kaldı.
- B) Seminere katılmak için başvuru formu doldurdu.
- C) Menekşeleri çok sevdiği için menekşe yetiştiriyor.
- D) Suyun kaldırma kuvveti olduğundan gemiler yüzyüyor.

Güneşli bir pazar günüydü. Annesine anlamlı bir anneler günü hediyesi almak üzere evden çıktı. Durağa kadar hızlı gitmediğinden ilk dolmuşu kaçırdı. İkinci dolmuşda kaçırırsa çok geç kalacağını biliyordu ama beş on dakika içinde ikinci dolmuş geldi. Dolmuşta giderken annesine nasıl bir hediye alacağını düşünüyordu.

5. Yukarıdaki metinde aşağıdaki anlam ilişkilerinden hangisi kullanılmamıştır?

- A) Amaç sonuç anlam ilişkisi
- B) Karşılaştırma anlam ilişkisi
- C) Neden sonuç anlam ilişkisi
- D) Koşul sonuç anlam ilişkisi

I – Müziği çok seviyor diye ona müzik çalar aldı.

II- Bahçeyi temizleyeyim diye süpürge almışlar.

III- Matematik seviyorum diye hediye verdiler.

IV- Derse geç geldi diye yok yazılmıştı.

6. Numaralanmış cümlelerin hangisinde farklı bir anlam ilişkisi verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV